

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

68. Voluntariis pœnis conuersione[m] perditorum impetrat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

ratus subesse non modo facile assensum elocandæ puellæ dedit; verum, & congruam eius conditioni dotem. Hac in tutum subducta; redit aliquot post dies Xaverius, preces ferens eandem, & aicens quinque residuas domum totam abunde curaturas, quod multarum vicem, singularum industria æquaret, & hanc igitur cum dote abstulit & nuptui dedit. Post quoque, modo haud absimili tertiam; vidensque iam homini dissimulari hunc ludum non posse diutius, stringit in illum tanta vi gladium Spiritus, & præcipitantem ad inferos illius animam, tam viuis verisque coloribus in eius oculos ingerit, ruinamque lamentabilium puellarum quas secum perderet, vt ea specie inhorruerit Velosus, nullaque interiecta mora, domo pepulerit cæteras, dote illis ad honestum matrimonium assignata. Inde vitæ omnis apud Sanctum patrem peccata confessus, viuere Deo cœpit, qui vt est suorum in eos prodigus donorum, quos videt erga se in re difficili liberales, tantis eum interius auxit delitiis, vt voluptates corporum insanas nunquam præterea desiderauerit.

68

Voluntariis
pœnis con-
uersione per-
ditorum im-
petrat.

At enim tam noua illustriaque facinora fructuosissimæ caritatis, nemo verbis stertisse solis existimet, mos illi non prius de salute cum hominibus agere, quàm de illa cum Deo statuisset, vigilando, precando, flagellis, lacrimis, asperitate durissima illam exorando. Lulitanos tres in castello quodam Amboinensi præsidarios cum rescisset, sextum iam annum turpissimè, ac propudiosissimè viuere, suas illas mires sanctasque blanditias admauit, ad eos sibi amicitia obligandos, euicit ab iis in contubernium admitti, maioris ieiunij tempus omne cum iis transegit, verum interea dum eos alacri exhilarabat consuetudine, ne ab se prius abigerent medicum, quàm exosi, quod eos cælabat, remedij vim applicuisset; tam dire in se crudeque desaniit, vt Deo miserente, suis pœnis eorum lasciuiam persanarit. Verum ex iis mensem totum voluntariis suppliciis, ad mortem ægrotauit. Posteaquam vero perditos homines, confessione sceletum purgabat, nihilo ipsi quàm antea minori pretio constabant, nam infinita, & grandia nomina, cum leui multa iis remitteret, totum in se summæ residuæ suscipiebat pondus, eorū nomine Deo exsoluendum, & cruentis sui flagellationibus præstabat. Si quando in eos incidere qui proiecta salute, nec suadendo nec rogando possent ad remedia induci, haud tamen despondebat, sed durabat, suasque pro illis spes lentas patiens sustentabat; relictos ab se, iterum requirebat; occurrentibus vultum explicabat solito lætorem, vt intelligerent, procliuus sibi & molles accessus ad eum patere. Scriptum olim à nobis, Ternate insula Molucarum, in Amboinum profecturum, duos illic omnino reliquisset, qui teneri lethali crimine putarentur; de his, quamprimum reperit qui perferrent, literas ad amicum dedit, mandans iis ab se salutem ex animo diceret, seque si modo innuerent reuolaturum statim ad confessiones illorum audiendas: cum autem curandis pœnitentium malis, id fatigaret maxime, reconciliata cum Deo gratia ne quo lapsu deinceps exciderent, dum sua ipsi panderent vlcera, iubebat eorum attendere, & perpen

pendere grauitatē, vt perspecto ex iis ignis aeterni periculo, cauendi recidui prælidia optarent; cupidius, & amplecterentur libentius. Quibus commodior ingenij bonitas, eos S. Ignatij meditationibus exercebat, ferè tamen de prima depromptis hebdomada; quibus inerat cupido affectus indomiti, & in caduca & infima vsque adeò curui, vt si nulla essent post vitam in cælo præmia, nulla in inferis tormenta; quibus cum sæculo pessimè res erat, & quos naufragia, decoctæ pecuniæ, riuulium lior (cuiusmodi abundat India mercatores inter, & aulæ ministros) eo prouehabat, vt de nouis conditionibus cum Deo ipsi consulere, indicabatque iis dominum qui seruorum fidem pensaret infinitis, & immortalibus præmiis, nec posset vllius amuli machinatione, sua gratia illos expellere; quod si forent negotiatores, hortabatur ad opes nec tempestatibus, nec deprædationi obnoxias, nec impensis immanibus congerendas, tã fidas tamen & stabiles vt in dilapsu omnium bonorum, solæ constantes permanerent. His ille consiliis cõplures in religiosas induxit familias. Postremo quibus pia, & innoxia mens, eas loquens afflabat animi voluptates, vt experti testentur nihil se vnquam tale in vita sensisse, iisque se velut cupediis tam valide captos, vt earum desiderio ad illum, posituri peccata ventitarent. Haud tamen sua huic suauitati grauitas, & seueritas deerat, vbi opus esset culpæ sensum, & lacrimas pœnitentibus mouere. Matronæ alioqui piæ accusanti quod alienum vitum adspexisset teneriusculè, quam grauem matronam deceret; indigna es, ait, quam Deus aspiciat, quod inspiciendi hominis gratia, Dei amittendi discrimen neglexeris; quo vno tam altè iccta est vt nunquam postea oculos in vllum mortalem coniecerit: Cæterum eius sermo motu quam robusto & ineluctabili eorum molliret duritiem quos audiebat confitentes, vel vnum quod sequitur abundè confirmarit. Nauigabat ex portu Cocinensi, Zeilanum in insulam, vehibat illam nauarchus infelix, pridemque animo in cœnoso flagitiorum mari, turpitudinum præsertim naufragus, ac ne ab naui quidem, quatuor à morte discretus digitis, amicas duas amouerat, ne vel paucillum id temporis castè transigeret. Xauerius qui feras eiusmodi ex luto & adipe concretas impiger venabatur, percontatus ea femina cuius essent, cognouit ad nauarchum spectare, cœpitque mox plagas ad prædam tendere; hinc ergo nauarcho ad venti gnomonem, & tabulam assiduus adesse, deprædicare tantæ artis, & prudentiæ munus; tractare cum eo de ventis, & syderum positu, illorum causas, horum motus docere, quæ callebat apprimè Xauerius, discebatque auide nauarchus. Sed cum esset paucorum dierum nauigatio futura, & occupatum iam nauarchum beneuolentia sentiret, propius ad mentis negotium accessit, & erat procliue de stellis ad cœlum transire, de ventis, & mari, ad vitæ discrimina, & naufragia salutis, nunquam reparanda: tulit aliquem fructum hæc velitatio; suspirans ingemuit nauarchus suimet attonitus, & quàm grauiter inquit, animo laboro, quot annos & sacra, & Sacerdotem non adeo: cui scitè Xauerius, de Sacerdo-

te sollicitus ne esset, ad stare procinctum si liberet ad præbendas confitenti aures, nec esse in aliam aut locum aut tempus remittendum. Hæsit hic nauarchus, haud dum animo sat deliberato eximendi se quibus tenebatur, & ingemiscbat miseris, sed nec in iis perdurandi; anxius itaque, incertusque non tam quid deberet, quam quid vellet, rem totam distulit dum applicuisset Zeilanum, ibi animæ suæ consideratius prospecturum. Sed enim vel dæmon, vel suarum pellicum aspectus pro dæmone, longe diuerso quam salutis igne sceleratum incendit: terram legenti nihil certius, & antiquius fuit quam ut loca vitaret omnia ubi Patrem Franciscum offenderet, ne reposceretur quod dolebat se illi promississe, sed frustra fugitans aliquamdiu, tandem Deo duce Xaverium offendit in litore, cuius occursum colore uterque mutauit, cogitabundus ante Xaverius frontem explicuit in hilaritatem; confusus erubuit nauarchus, verum clausa in fugam, aut deflexum via, velut ipsam quaerisset, essetque de stabilendis quamprimum animæ suæ negotiis magnopere anxius, confidenter petiuit, quando nam & ubi per otium, aures sibi esset daturus? rogas? quando? & ubi per otium, subinfert Xaverius: semper, vbique Nauarche mi Domine; imo hic etiam quando hic soli sumus, & hoc temporis, & momenti, muniensque illum statim signo Crucis, aurem propius admouet dicturo. Interceptus veloci consilio nauarchus, etsi admodum ægrè, quod tamen aliud ne quibat, inchoauit. Inambulabat uterque in litore, sic enim Xaverio visum, ne sibi locum meliorem volenti elaboretur è manibus: non diu processerant cum verbis aliquot viri Dei perpunctus nauarchus, optauit loco minus profano, & publico auditu, & commodum in propinquo erat desertum sacellum, in quo optimus Pater sparteam stoream suis manibus extendit, locatoque in ea penitenti ad latus assedit, qui dum sedens, & lentè ac veluti nauaseans, piscatur, censetque crimina doloris sensu aut exili aut nullo; fixos Xaverius in Deum tollebat oculos, ut suæ lucis propitio radio, cæcam & emortuam animam illuminaret, & viret. Precantem audiuit elementissimus Deus, verba sancto Patri subdidit, ea dulcedine mellita, eo affectu incitata, ut iis emollitus nauarchus, gemitu primum, deinceps aliquot lacrimis, pergente demum Xaverio, largo fletu dolorem effundere, in genua surgere, & intercepta singultibus voce, confessionem inchoatam non modo à capite, sed à pueritia ipsa iterare, verbisque non pluribus quam gemitibus, & lacrimis per textam absolueret, ac facili quidem iniuncta pœna hominem ab se dimisit Xaverius, sed quam seriò, ac vere ad mentem Deumque rediisset, postmodum re ipsa patefecit. Recta enim à Sancti pedibus recedens amicas ex templo aggreditur, hortatusque fortiter ad penitentiam eas ab se in perpetuum ablegat, vitam orditur noua luce in quam tunc editus fuerat plane dignam, quam magno, & constanti exemplo ad mortem retinuit.

69

Humilitas
Xau.

Post illa virtutum ornamenta quæ nostri Apostoli magnam mentem Dei & hominum amore, in sublimi locarunt meritum gradu, restat ad vlti